

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Кафедра анатомії та фізіології людини і тварин

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри анатомії і
фізіології людини та тварин

_____ Станішевська Т.І.

_____ 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА
(З ФАХУ)**

для здобувачів вищої освіти (IV курс)

Ступінь вищої освіти бакалавр

Галузь знань 091 Біологія

Спеціальність 091 Біологія. Фізична реабілітація

Освітня програма Біологія. Фізична реабілітація

Мелітополь, 2019

Розробники:

Станішевська Т.І. – завідувач кафедри анатомії та фізіології людини і тварин,
доктор біологічних наук, професор

Горна О. І. – доцент кафедри анатомії та фізіології людини і тварин, кандидат
біологічних наук, доцент

Семак О.М. – асистент кафедри анатомії і фізіології людини та тварин

Мова навчання: українська

Робоча програма практики затверджена на засіданні кафедри анатомії і
фізіології людини та тварин

Протокол №3 від “03” жовтня 2019 року

Робоча програма виробничої практики «Фізична реабілітація» складена
відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти
першого рівня навчання.

1. Мета практики: оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та засобами реабілітаційних заходів в галузі їх майбутньої професії. Формування на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності. Поглиблення, вдосконалення і закріплення практичних умінь і навичок, необхідних для професійної діяльності майбутніх фізичних реабілітологів, терапевтів і ерготерапевтів у закладах лікувально-профілактичного, санаторно-курортного та оздоровчо-реабілітаційного типів.

2. Перелік програмних компетентностей, які набуваються під час практики:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність вирішувати завдання в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей, що передбачає застосування теорій та методів природничих наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

1. Знання та розуміння предметної області (біології) та області професійної діяльності.

2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.

4. Визнання морально-етичних аспектів професійної діяльності і необхідності інтелектуальної чесності, а також здатність забезпечити безпеку життєдіяльності та біобезпеку.

Фахові компетентності (ФК):

1. Набуття досвіду роботи з фізичної реабілітації у кабінетах лікувальної фізкультури, масажу та фізіотерапії лікарень, реабілітаційних центрів, профілакторіїв, санаторіїв та оволодіння основами майбутньої професійної діяльності.

2. Удосконалення вмінь та навичок організації та проведення навчально-реабілітаційних заходів.

3. Підвищення рівня вмінь та навичок студентів, планувати фізкультурно-оздоровчу роботу в оздоровчо-лікувальних і реабілітаційних закладах.

4. Удосконалення досвіду та знань традиційних і нових форм реабілітаційної роботи.

3. Заплановані програмні результати навчання:

1. Розуміти проблему яка розглядається, вміти визначити завдання для її вирішення.

2. Вміти поєднувати теорію з практикою.

3. Застосовувати знання з анатомії, фізіології, патології та професійно-орієнтованих дисциплін в галузі фізичної реабілітації для проведення оцінки і відновлення порушень діяльності основних систем організму (опорно-рухового апарату, дихальної, серцево-судинної, нервової систем).

4. Описувати порушення діяльності цих систем та пояснити причини їх виникнення.

5. Складати і реалізовувати індивідуальну програму реабілітаційного втручання.

4. Бази проходження практики

Таблиця 1

№	База практики	№ договору/угоди, дата укладання	Дата закінчення терміну дії договору/угоди
	Центр комплексної реабілітації для осіб з інвалідністю Мелітопольської міської ради Запорізької області	№39/48-19 від 29 вересня 2017 р.	29 вересня 2024 року

5. Зміст практики

5.1. Опис навчальної/виробничої практики

Найменування показників	Рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти, галузь знань, спеціальність, спеціалізація	Характеристика практики
Кількість кредитів – 4	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Назва практики: Виробнича практика (з фаху)
		Семестр 8
		Термін проходження практики:
Загальна кількість годин – 120	Галузь знань 09 Біологія	Термін проходження практики:
Тижневих годин для денної форми навчання – 30	Спеціальність 091 Біологія	
	Освітня програма Біологія. Фізична реабілітація	Вид контролю: Диф. залік

Організація діяльності практиканта:

- проведення зі студентами настановчої консультації: перед початком практики проводиться консультація з питань проходження практики. Обговорюються завдання і зміст практики, даються рекомендації щодо практичної роботи;

- ознайомлення студентів з документацією планування та звітності за результатами практики: факультетський керівник практики доводить до відома студентів вимоги щодо складання плану-графіку проходження практики в лікувально-профілактичному закладі, вимоги щодо ведення

щоденника практики, знайомить їх з переліком і змістом звітної документації, необхідної для захисту практики.

Вивчення практикантами організації проведення фізичної реабілітації на базі практики:

У перший день практики керівник практики знайомить студентів з:

- методистами лікувально-профілактичного закладу, які будуть керувати ними під час проходження практики;
- структурою та організацією реабілітаційного процесу у лікувально-реабілітаційному закладі проходження практики;
- правилами внутрішнього розпорядку роботи лікувально-реабілітаційного закладу проходження практики;
- нормативною та медичною документацією стосовно процесу реабілітації;
- методами та особливостями проведення реабілітаційного процесу у відділеннях та кабінетах лікувально-реабілітаційного закладу.

Основні навчально-практичні завдання під час проходження практики:

- спостерігати за роботою реабілітологів, фізичних терапевтів, ерготерапевтів, які працюють на базі практики;
- проводити оцінку стану пацієнта: збирати анамнез, опитуючи пацієнтів (членів його сім'ї, лікарів); проводити обстеження, обираючи адекватні методи обстеження (тести), які прийняті у фізичній терапії та ерготерапії, відповідно до стану пацієнта, враховуючи патологічні розлади органів та систем хворого чи особи з обмеженням життєдіяльності; проводити педагогічні спостереження, застосовуючи різноманітні вимірювання та оцінювальні шкали; проводити тестування рівня функціонування основних систем організму;
- планувати індивідуальну програму реабілітаційних заходів;
- аналізувати інформацію зібрану з медичних записів (у пацієнта, членів сім'ї, лікарів, реабілітологів);

- виявляти основні проблеми та складати реабілітаційний прогноз;
- визначати короткотермінові та довготермінові цілі;
- вибирати відповідні методи реабілітації, включаючи їх послідовність, частоту та тривалість;
- проводити реабілітаційні втручання (заходи), використовуючи різні форми лікувальної фізичної культури, методи масажу, механотерапію, фізіотерапію, ерготерапевтичні маніпуляції;
- в процесі реабілітації забезпечувати поточний та етапний контроль за станом пацієнта з оцінкою ефективності проведення фізичної терапії та ерготерапії й аналізом отриманих результатів: спостерігати за симптомами та реакцією пацієнта на реабілітаційне втручання; вносити корекцію у програму, враховуючи результати спостереження та повторні обстеження пацієнтів; надавати чіткі та стислі вказівки пацієнтам та членам сім'ї для заохочення та досягнення оптимального результату;
- надавати практичні рекомендації пацієнтові (членам сім'ї) щодо подальшого відновлення функцій, правильного поведіння (переміщення, адаптаційного обладнання);
- надавати долікарську допомогу при невідкладних станах;
- співпрацювати в процесі проходження практики з медичним персоналом та пацієнтами лікувально-реабілітаційного закладу, дотримуючись деонтологічних принципів спілкування: зберігати конфіденційність інформації про пацієнта, уникаючи обговорення її зі сторонніми особами;
- виконати індивідуальне завдання: підготувати реферат або презентацію на задану тематику, використовуючи тематичну науково-методичну літературу, інтернет-ресурс.
- використати практичний досвід, набутий під час проходження практики (лабораторно-інструментальні результати оцінки ефективності застосовуваних реабілітаційних процедур при функціональних порушеннях

органів і систем, зумовлених різними нозологічними формами захворювань чи травмами) для виконання дипломної роботи.

5.2. Заняття під час практик

№ з/п	Назва теми заняття
1	<p style="text-align: center;">Основи фізичної реабілітації</p> <p style="text-align: center;"><i>Мета, завдання та принципи фізичної реабілітації. Організація занять лікувальної фізичної культури: обладнання кабінету та зали ЛФК, форми та засоби ЛФК, характеристика рухових режимів на різних етапах реабілітації</i></p>
2	<p style="text-align: center;">Фізична реабілітація опорно-рухового апарату.</p> <p style="text-align: center;"><i>Основні причини виникнення порушень опорно-рухового апарату людини. Форми боротьби з порушеннями опорно-рухового апарату людини. Фізична реабілітація при порушеннях постави. Фізична реабілітація при сколіотичній хворобі. Фізична реабілітація при плоскостопості.</i></p>
3	<p style="text-align: center;">Фізична реабілітація при захворюваннях серцево-судинної системи.</p> <p style="text-align: center;"><i>Причини виникнення захворювань серцево-судинної системи людини. Фізична реабілітація при атеросклерозі, стенокардії, інфаркті міокарда. Програми фізичної реабілітації при інфаркті міокарда; засоби та форми ЛФК при інфаркті міокарда. Фізична реабілітація при гіпертонічній та гіпотонічній хворобі.</i></p>
4	<p style="text-align: center;">Фізична реабілітація при захворюваннях дихальної системи.</p> <p style="text-align: center;"><i>Причини виникнення захворювань дихальної системи. Діагностування. Фізична реабілітація при дихальній недостатності, плевриті, пневмонії та бронхіті. ЛФК при пневмонії та бронхіті. Фізична реабілітація при бронхіальній астмі; засоби та форми ЛФК при бронхіальній астмі. Фізична реабілітація при туберкульозі легень.</i></p>

5	<p align="center">Фізична реабілітація при захворюваннях органів шлунково-кишкового тракту.</p> <p><i>Фізична реабілітація при хронічному гастриті та виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки. ЛФК при хронічному гастриті, виразковій хворобі шлунку та дванадцятипалої кишки. Фізична реабілітація при хронічному ентериті та при хронічному коліті.</i></p>
6	<p align="center">Фізична реабілітація при захворюваннях органів виділення.</p> <p><i>Фізична реабілітація при захворюваннях нирок та органів сечовиділення. ЛФК при нефритах та енурезах.</i></p>
7	<p align="center">Фізична реабілітація при травмах та захворюваннях нервової системи.</p> <p><i>Фізична реабілітація при захворюваннях та травмах периферичного та центрального відділів нервової системи. Фізична реабілітація після травм головного та спинного мозку. Фізична реабілітація при неврозах: при неврастенії, психастенії, астенії. Фізична реабілітація хворих після ішемічного інсульту. Фізична реабілітація хворих при попереково-крижовому та при шийно-грудному радикуліті.</i></p>

5.3. Індивідуальні завдання

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. ЛФК при неврозах.
2. ЛФК при ДЦП у дитини.
3. ЛФК при шийному остеохондрозі .
4. ЛФК при грудному остеохондрозі .
5. ЛФК при попереково-крижовому остеохондрозі .
6. ЛФК при шийному радикуліті.
7. ЛФК при хворобі Паркінсона.
8. ЛФК при запальних захворюваннях головного мозку.
9. ЛФК при струсі головного мозку.

10. ЛФК при здавлюванні головного мозку.
11. ЛФК при пухлини спинного мозку.
12. ЛФК при невритах.
13. ЛФК при переломі шийки стегна.
14. ЛФК при переломі кісток гомілки.
15. ЛФК при переломі плечової кістки.
16. Механізми лікувальної дії фізичних вправ.
17. ЛФК при вегето-судинної дистонії
18. ЛФК при міокардиті у дітей.

5.4. Перелік навчально-методичної літератури

ОСНОВНА

1. Богдановська Н. В. Фізична реабілітація різних нозологічних груп: навчальний посібник для студентів факультету фізичного виховання / Н. В. Богдановська, М. В. Маліков. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2009. – 316 с.
2. Закон України «Про освіту» Закон України від 23 травня 1991 року №1060-ХІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 1991. – № 34. – ст. 451.
3. Закон України «Про вищу освіту» Закон України від 17 січня 2002 року № 2984-ІІІ // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2002. – № 20. – ст.134.
4. Основи методології та організації наукових досліджень: [навчальний посібник для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів] / за ред. А. Є. Конверського. – К. : Центручбової літератури, 2010. – 352 с.
5. Педагогические советы / [автор.-состав. : И. Бушнева, И. Якунина, Е. Мартынова, С. Шапошникова, М. Господникова, Е. Елизарова, Н. Винтенкова, М. Бахаровская]. – М. : Учитель, 2011. – 256 с.
6. Никитина Н. Н. Введение в педагогическую деятельность. Теория и практика / Н. Н. Никитина, Н. В. Кислинская. – М. : Академия, 2008. –

7. Педагогіка вищої школи / За ред. З. Н. Курлянд. – К. : Знання, 2005. – 399 с.
8. Симонов В. П. Педагогическая практика в школе / В. П. Симонов. – М.: МПСИ, 2000. – 182 с.
9. Физическая реабилитация, физическая культура для лиц с отклонением в состоянии здоровья / Под ред. С.Н.Попова. – Р.-н-Д.: Феникс, 2005. – 608 с.

ДОДАТКОВА

1. Бойчук Т. Методичні принципи оцінювання результатів виробничої практики в системі підготовки фахівців фізичної реабілітації / Т. Бойчук, М. Голубєва, О. Левандовський // Молода спортивна наука України. – 2008. – Т. 4. – С. 18–22.
2. Калюжнова И.А. Лечебная физкультура / И.А.Калюжнова, О.В.Перепелова. – Р.-н-Д.: Феникс, 2008. – 394 с.
3. Маліков М. В. Основи реабілітації / М. В. Маліков, Н. В. Богдановська. – Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2007. – 308 с.
4. Маліков М.В. Функціональна діагностика у фізичному вихованні і спорті: [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / Н.В. Маликов, Н.В. Богдановская, А.В. Свасьєв. – Запоріжжя: ЗДУ, 2006. – 227 с.
5. Малявин А.Г. Респираторная медицинская реабилитация. Практическое руководство для врачей / А.Г. Малявин – М.: Практическая медицина, 2006. – 416с.
6. Массаж: Техника и методика массажа / [Сост. Лебедева Е.Г.] – М.: Центрполиграф, 2005. – 156с.
7. Мурза В.П. Фізична реабілітація: Навч. Посібник / В.П. Мурза – К.: Орлан, 2004. – 599 с.
8. Мухін В.М. Фізична реабілітація / В.М.Мухін. – К.: Олімпійська література, 2005. – 472 с.
9. Общая физиотерапия. Учебник / Под ред. Г.Н. Пономаренко. –

СПб.: ВМедА, 2008 – 288 с.

10. Передернина Я.Г. Стретчинг. Самоучитель. 70 упражнений для растяжки мышц и разработки суставов / Я.Г. Передернина. – СПб.: Вектор, 2008. – 112 с.

11. Порада А.М. Основи фізичної реабілітації: Навч. посібник / А.М.Порада, О.В.Солодовник, Н.Є.Прокопчук. – К.: Медицина, 2008. – 248 с.

12. Соколова Наталия Ивановна. Превентивная физическая реабилитация – путь к здоровью нации / Наталия Ивановна Соколова. – К.: Знання України, 2005. – 371 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

www.fizkult-ura.com

www.sport-health.com.ua

www.sportmedicine.ru

www.sportzal.com

2. Форми і методи контролю

На кафедрі анатомії та фізіології людини і тварин під час проходження практики студентами використовується система поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів та усієї програми практики.

Робота студентів контролюється керівниками практики від підприємства та кафедри.

Керівники проводять контроль за відвідуванням студентами баз практики, дотриманням ними режиму роботи, а також проходження практики відповідно встановленому графіку, що фіксується студентами в щоденниках з практики та підтверджується підписом керівника практики від підприємства кожен день. Перевіряються поточні записи з виконаних питань програми, а також підсумковий звіт з практики.

Звіт про практику здається на кафедрі протягом двох днів після повернення студента з практики.

Захист з практики проходить перед спеціально призначеною комісією з двох-трьох осіб за участю викладача – керівника практики від університету. Залік з практики диференційований.

Критерії оцінювання результатів практики за кредитно-модульною системою.

У цілому якісно виконаний звіт з практики оцінюється максимально 100 балами.

Кількість балів знімається за порушення вимог:

1. Невідповідне оформлення (значне перевищення обсягу текстової частини роботи – більше 5 сторінок; шрифт та інтервал не відповідає встановленим нормам; відсутня або неправильна нумерація сторінок; неправильне оформлення графічного матеріалу тощо) – 5-15 балів.

2. Несвоєчасне затвердження плану, несвоєчасна реєстрація звіту з практики, несвоєчасне подання до захисту – 5 балів.

3. Вступ не відповідає стандарту – 5-10 балів.

4. Відсутня логічна послідовність і науковий стиль викладення – 5-10 балів.

5. Виклад теоретичної частини не відповідає вимогам (відсутність глибини, всебічності, повноти викладення, визначення дискусійних питань тощо) – 5-10 балів.

6. Відсутність табличного та ілюстративного матеріалу, його аналізу та прив'язки до змісту тексту – 5- 20 балів.

7. Відсутність визначених проблем у вивченні теми, шляхів їх вирішення, відсутність власної точки зору та аргументації – 5-20 балів.

8. Невідповідність висновків вимогам (відсутність зв'язку з результатами дослідження, підсумків з розглянутих питань) – 5 балів.

9. Неправильно оформлений список літератури – 5 балів.

Кількість балів за виконання звіту з практики визначається науковим керівником у процесі перевірки. При захисті звіту з практики студентом кількість балів може бути змінено.

3. Вимоги до звіту

Для звітування здобувач вищої освіти готує зошит з усіма записами практичних занять, виконаними індивідуальними завданнями, самостійною роботою тощо.

Реабілітаційна робота

1. Проведення реабілітаційного обстеження відповідно до кожного діагнозу, зібрання необхідних даних.
2. Визначення реабілітаційного діагнозу.
3. Складання реабілітаційної програми.
4. Проведення реабілітаційного втручання та оцінка його ефективності.
5. Самостійне проведення комплексу заходів з фізичної реабілітації для покращення та корекції здоров'я різних груп населення.
6. Готування наочного матеріалу з реабілітаційної роботи.

Кожен студент 4 курсу оформляє звітну документацію. Лікар-інструктор, методист (спеціаліст з фізичної реабілітації) фізіотерапевтичного або реабілітаційного відділення пише характеристику на студента, враховуючи його відношення до роботи, професійні якості, відвідування занять з реабілітаційних заходів та рекомендує оцінку. Характеристика повинна бути підписана керівником бази практики, інструктором ЛФК (спеціалістом з фізичної реабілітації) і завірена печаткою установи.

Результатом проходження практики є оформлений належним чином звіт з Виробничої практики. Для узагальнення матеріалу, напрацьованого студентами під час практики, і підготовки звіту за програмою практики має бути передбачено час у два - три останніх дні.

Основним документом, що відображає процес проходження студентом практики, є щоденник.

Щоденник і звіт оформлюються на місці практики і там же подаються керівнику практики від підприємства на перевірку і одержання відгуку. Відгук оформлюється у відповідному порядку з підписами, печаткою і поставленою датою.

Нижче подаються розділи звітної документації для виробничої практики:

1. Щоденник практиканта, у якому фіксується вся документація і щоденна робота на практиці.

2. Індивідуальний план роботи.

3. План-конспект проведення занять з фізичної реабілітації на період виробничої практики у закріплених групах.

4. 12 планів-конспектів для різних груп населення з урахуванням клінічного діагнозу з посиланням на літературу, яка використовується при підготовці до проведення заняття.

5. Звіт про роботу.

Студенти, які не пройшли виробничу практику в установлений термін і не мають підстав для перенесення практики на пізніший термін, отримують незадовільну оцінку.

До захисту практики допускаються студенти, які повністю виконали завдання програми практики та вчасно оформили звітну документацію.

4. Критерії оцінювання

Згідно положенню №283 від 29.08.2017 р. «Про бально-накопичувальну систему оцінювання результатів навчання здобувачами вищої освіти у Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького» оцінювання діяльності студентів на практичних (лабораторних, семінарських) заняттях, виконання завдань самостійного опрацювання оцінюються за такими критеріями:

Бали	Критерії
	Студент при написанні звіту виконав основні завдання

5	<p>практики та індивідуальне завдання, зробив висновки з урахування причинно-наслідкових зв'язків перебігу явищ (процесів), при цьому при захисті показав вміння аналізувати, порівнювати, узагальнювати сучасні методи й засоби, та використання додаткового обладнання щодо вдосконалення діяльності фахівців з фізичної реабілітації, інструктора з лікувальної фізичної культури, викладача вищого навчального закладу, до розробки яких підійшов творчо.</p>
4	<p>Студент при написанні звіту виконав основні завдання практики та індивідуальне завдання, зробив висновки з урахування причинно-наслідкових зв'язків і механізмів (алгоритмів) перебігу явищ (процесів), при цьому при захисті достатньо проявив отримані вміння та навички щодо роботи з документацією та інформацією щодо результатів роботи підприємства.</p>
3	<p>Студент при написанні звіту виконав основні завдання практики та індивідуальне завдання, але зроблені висновки без урахування причинно-наслідкових зв'язків і механізмів (алгоритмів) перебігу явищ (процесів), при цьому при захисті не достатньо проявив отримані вміння та навички щодо роботи з документацією та інформацією щодо результатів роботи підприємства.</p>
2	<p>Студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє</p>

	випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
--	--

5. Підведення підсумків

Підсумкова рейтингова оцінка з практики виставляється після обов'язкового відпрацювання всіх занять. У випадку відсутності студента, він може відпрацювати пропущене заняття через написання реферату та усне опитування у позааудиторний час (але не більше половини від загальної кількості практичних занять). В разі відсутності студента, він має право на складання впродовж двох тижнів. При неявці студента у зазначений термін без поважних причин кількість балів дорівнює нулю.

Результати підсумкової контрольної роботи (звіту) оцінюються за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту практики (роботи)	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни